

Bijlage 36

CONTEXT

een rondleiding

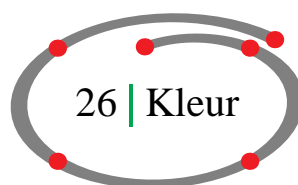
Ton Otten
Hans Hagen
PRAGMA ADE
Ridderstraat 27
8061GH Hasselt
ntg-context@ntg.nl

abstract

This is the second half of the CONTEXT manual for beginners. Those who want an index and a quick reference guide, can download the complete manual from the NTG server. The layout is adapted to the MAPS layout.

Keywords

CONTEXT

Teksten kunnen in kleur worden gezet met:

Het gebruik van kleuren wordt geactiveerd door:

```
\stelkleurenin[status=start]
```

Vanaf dat moment zijn de basiskleuren beschikbaar. Basiskleuren zijn rood, groen en blauw.

```
\startkleur[rood]  
Hasselt is een \kleur[groen]{kleurrijke} stad.  
\stopkleur
```

Hasselt is een kleurrijke stad.

Op een zwart-wit printer ziet u alleen maar grijswaarden. In een elektronisch document verschijnen de kleuren zoals bedoeld.

Het is ook mogelijk uw eigen kleuren te definiëren met:

Voorjaar 1998

311

```
\definieerkleur[...] [r,g,b=...]
```

Bijvoorbeeld:

```
\definieerkleur[donkerrood] [r=.5,g=.0,b=.0]
\definieerkleur[donkergroen] [r=.0,g=.5,b=.0]
```

Na de definitie zijn de kleuren donkerrood en donkergroen beschikbaar als de commando's `\donkerrood` en `\donkergroen`.

27

27 | Achtergronden bij tekst

Een alinea of paragraaf kan worden benadrukt met bijvoorbeeld een achtergrond. Een achtergrond wordt aangemaakt met het commando-paar:

```
\startachtergrond ... \stopachtergrond
```

Een voorbeeld kan het gebruik toelichten:

```
\stelachtergrondin[achtergrond=raster,hoek=rond]
\startachtergrond
Hasselt heeft een aantal prominente mensen voortgebracht.
Recent is aan het licht gekomen dat Kilian van Rensselaer
een belangrijke rol heeft gespeeld bij de oprichting van de
staat New York.
\stopachtergrond
```

Dit wordt weergegeven als:

Hasselt heeft een aantal prominente mensen voortgebracht. Recent is aan het licht gekomen dat Kilian van Rensselaer een belangrijke rol heeft gespeeld bij de oprichting van de staat New York.

Een achtergrond kan over meerdere pagina's doorlopen. Met:

```
\stelachtergronدين[...=...]
```

kunnen de instellingen van achtergronden worden gewijzigd.

28 | Achtergronden op paginavlakken

De achtergrond van ieder paginavlak kan worden ingesteld. Het commando daarvoor is:

```
\stelachtergrondenين[.1.][...2...][...=...]
```

De eerste twee paren haken worden gebruikt om de paginavlakken te definiëren. Het laatste paar wordt gebruikt om de instellingen vast te leggen.

	linker rand	linker marge	tekst tekst	rechter marge	rechter rand
boven					
hoofd					
tekst					
voet					
onder					

Figuur 28.1 De paginavlakken ingesteld met \stelachtergrondenين.

Indien u de achtergronden in de grijze gebieden van figuur 28.1 wilt wijzigen, typt u:

```
\stelachtergrondenين
[hoofd,tekst,voet]
[linkermarge,tekst,rechtermarge]
```

[achtergrond=raster]

29 | Uitlijnen

29

Horizontaal en verticaal uitlijnen wordt ingesteld met:

```
\steluitlijnenin[...]
```

Afzonderlijke regels kunnen worden uitgelijnd met:

```
\regelrechts{}
\regellinks{}
\regelmidden{}

\regellinks{Hasselt is gebouwd op een zandheugel.}
\regelmidden{Hasselt ligt aan een kruising van twee rivieren.}
\regelrechts{Hasselt is vernoemd naar een hazelaar.}
```

Na het verwerken ziet dit er als volgt uit:

```
Hasselt is gebouwd op een zandheugel.
                Hasselt ligt aan een kruising van twee rivieren.
                                                Hasselt is vernoemd naar een hazelaar.
```

Uitlijnen van paragrafen worden gedaan met het commando-paar:

```
\startuitlijnen ... \stopuitlijnen[...]
```

Bij het uitlijnen kan een tolerantie en de richting (verticaal of horizontaal) worden ingesteld. Normaal is de tolerantie zeerstreng. In kolommen kan het uitlijnen soepeler worden ingesteld zeersoepel. De uitlijntolerantie in deze handleiding is als volgt ingesteld:

```
\steltolerantiein[horizontaal,zeer streng]
```

30 | Interactiviteit in elektronische documenten

30.1 Inleiding

Documenten kunnen elektronisch worden uitgegeven, zodat ze op een computer kunnen worden geraadpleegd en op een scherm kunnen worden weergegeven.

Interactiviteit betekent dat specifieke gebieden in het document actief (hyperlinks) zijn gemaakt. Dit houdt in dat die gebieden (meestal met de muis) kunnen worden geselecteerd en aangeklikt. Het aanklikken resulteert in een sprong naar het aangewezen doelgebied. Bij het raadplegen van een index kan bijvoorbeeld op een ingang worden geklikt, waarna naar de corresponderende pagina wordt gesprongen.

Interactie heeft betrekking op:

- actieve hoofdstuknummers in de inhoudsopgave
- actieve paginanummers in registers
- actieve paginanummers, hoofdstuknummers en figurnummers in verwijzingen naar pagina's, hoofdstukken, figuren enz.
- actieve titels, paginanummer, hoofdstuknummers in externe verwijzingen naar andere interactieve documenten
- actieve menu's ten behoeve van navigatie hulpmiddelen

De interactiviteit hangt af van het programma dat wordt gebruikt voor het bekijken van het document. In deze handleiding wordt ervan uitgegaan dat u Acrobat Distiller gebruikt voor het produceren van PDF-documenten vanuit PS-files. Vervolgens kunt u die documenten bekijken of raadplegen met Acrobat Reader of Acrobat Exchange.

CONTEXT is een zeer goed hulpmiddel voor de produktie van elektronische of interactieve PDF-documenten. In deze handleiding wordt slechts een klein deel van de functionaliteit besproken. De auteurs hebben echter besloten alle documenten rond CONTEXT tevens elektronisch beschikbaar te maken, zodat u inzicht heeft in de mogelijkheden van CONTEXT.

30.2 Interactie

Interactiviteit wordt geactiveerd door:

```
\stelinteractiein[...=...]
```

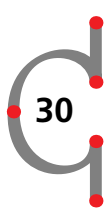
Bijvoorbeeld:

```
\stelinteractiein
```

```
[status=start,
  kleur=groen,
  letter=vet]
```

De zogenaamde hyperlinks worden nu automatisch gegenereerd en actieve woorden worden vetgroen weergegeven.

Het interactieve document is aanzienlijk groter (in MegaBytes) dan zijn papieren tegenhanger, omdat hyperlinks ruimte in beslag nemen. Ook de verwerkingstijd van een document neemt toe. Het is daarom verstandig de interactie pas te activeren als het document zijn eindstadium heeft bereikt.

30.3 Interactie binnen een document

In hoofdstuk 25 heeft u gezien dat u verwijzingen kunt aanmaken met `\in` en `\op`. U zult zich wellicht hebben afgevraagd waarom u ook *hoofdstuk* moest intypen bij een verwijzing als `\in{hoofdstuk}[introdunctie]`. In de eerste plaats worden *hoofdstuk* en het corresponderende nummer niet van elkaar gescheiden bij regelovergangen. In de tweede plaats worden zowel het woord *hoofdstuk* als het hoofdstuknummer in de interactieve toestand afwijkend gezet (meestal vet groen) en worden beide aanklikbaar. Hierdoor kan de gebruiker makkelijker een doelgebied selecteren.

Er is een commando dat alleen betekenis heeft in een interactief document.

```
\naar{.1.}{.2.}[ref]
```

De accolades bevatten tekst en de haken omsluiten de verwijzing.

In `\naar{Hasselt}[fig:cityplan]` zijn de straten cirkelvormig aangelegd.

In het interactieve document is *Hasselt* groen en actief. Er wordt een sprong gerealiseerd naar een kaart van Hasselt.

30.4 Interactie tussen documenten

Het is mogelijk om van en naar meerdere documenten te springen. Allereerst dient u het document te definiëren waarnaar u wilt verwijzen.

```
\gebruikexterndocument[.1.][.2.][.3.]
```

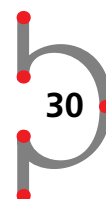
De eerste haken bevatten een logische naam voor het externe document, het tweede paar de filenaam zonder extensie en het derde paar wordt gebruikt voor een titel van het document.

Vervolgens kunt u refereren naar het externe document met:

```
\uit{...}[ref]
```

De accolades bevatten tekst en de vierkante haken de verwijzing. Hierna volgt een voorbeeld.

```
\gebruikexterndocument[hia][hasboek][Hasselt in augustus]
De meeste toeristische attracties worden beschreven in
\uit[hia]. Een beschrijving van het Eui|feest wordt gegeven
in \uit[hia::euifeest]. Een beschrijving van het
\naar{Eui--feest}[hia::euifeest] vindt u in \uit[hia]. Het
eui|feest is beschreven op \op{pagina}[hia::euifeest] in
\uit[hia]. Zie voor meer informatie
\in{hoofdstuk}[hia::euifeest] in \uit[hia].
```


Het commando `\gebruikexterndocument` wordt meestal in het instelgebied van de invoerfile gedefinieerd.

De dubbele `::` geven aan dat het gaat om een referentie naar een extern document.

Na het verwerken van uw invoerfile en de file `hasboek.tex` (allebei ten minste twee maal ten behoeve van de referenties) kunt u twee PDF-documenten aanmaken met Acrobat Distiller. De referenties hierboven hebben de volgende betekenis:

- `\uit[hia]` produceert een actieve titel die u in het derde hakenpaar van het commando `\gebruikexterndocument` heeft gedefinieerd en is gelinked (verwijst) naar de eerste pagina van `hasboek.pdf`
- `\uit[hia::euifeest]` produceert een actieve titel en is gelinked (verwijst) naar de pagina waar hoofdstuk *Eui-feest* begint
- `\naar{Eui--feest}[hia::euifeest]` produceert een actief woord *Eui-feest* en is gelinked (verwijst) naar de pagina waar hoofdstuk *Eui-feest* begint
- `\op{pagina}[hia::euifeest]` produceert een actief woord *pagina* en paginanummer en is gelinked (verwijst) naar die pagina
- `\in{hoofdstuk}[hia::euifeest]` produceert een actief woord *hoofdstuk* en hoofdstuknummer en is gelinked aan dat hoofdstuk

Zoals u ziet scheidt de `::` de (logische) filenaam en het doelgebied.

30.5 Menu's

U kunt navigatiehulpmiddelen definiëren met:

```
\defineerinteractiemenu[.1][.2.][...=...]
```

De eerste haakjes zijn bedoeld voor een logische naam van het menu, waarmee het menu in een later stadium kan worden opgeroepen. Het tweede paar wordt gebruikt om de plaats op het scherm vast te leggen. Het derde paar bevat de instellingen.

Een menudefinitie kan er als volgt uitzien:

```

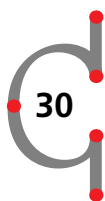
\stelkleurenin
  [status=start]

\stelinteractiein
  [status=start,
  menu=aan]

\definieerinteractiemenu
  [mijnmenu]
  [rechts]
  [status=start,
  uitlijnen=midden,
  achtergrond=raster,
  kader=aan,
  breedte=\margebreedte,
  letter=kleinvet,
  kleur=]

\stelinteractiemenuin
  [mijnmenu]
  [{Inhoud[inhoud]},
  {Index[index]},
  {\vfill},
  {Stoppen[VerlaatViewer]}]

```


Deze definitie produceert een menu aan de rechterkant van ieder scherm. De menuknoppen bevatten de teksten *Inhoud*, *Index* en *Stoppen* en hebben respectievelijk de volgende functies: een sprong naar de inhoudsopgave, een sprong naar de index en het verlaten van de viewer. De labels *inhoud* en *index* zijn voorgedefinieerd. Andere voorgedefinieerde locaties zijn *EerstePagina*, *LaatstePagina*, *VolgendePagina* en *VorigePagina*.

Een actie als *VerlaatViewer* is nodig om het elektronische document zo onafhankelijk mogelijk te maken van de viewer. Andere voorgedefinieerde acties zijn *VorigeSprong*, *DoorzoekDocument* en *PrintDocument*. De betekenis van deze acties spreken voor zich.

Menu's worden ingesteld met:

```
\stelinteractiemenuin[.....][.....=.....][..{..[ref]},..]
```


31 | Fonts en fontovergangen

31.1 Introductie

De standaard font in CONT_EXT is *Computer Modern Roman* (cmr). Bovendien is *Lucida Bright* (lbr) een volwaardig alternatief en zijn symbolen van *American Society* (ams) beschikbaar. Verder kunnen PostScript fonts (pos) worden gebruikt.

31.2 Fontstijl en grootte

Voorkeuren voor een fontfamilie, stijl en grootte worden ingesteld met:

```
\stelkorpsin[.....]
```


31

Indien u in het instelgebied typt `\stelkorpsin[sansserif,9pt]` komt de tekst in uw document er ongeveer zo uit te zien.

Veranderingen in de font op een willekeurige plaats in het document kunnen worden gedaan met:

```
\switchnaarkorps[.....]
```

Op 10 november, een dag voor Sint Maarten, trekt de jeugd van Hasselt van deur tot deur om een speciaal liedje te zingen en zichzelf te begeleiden op de `{\em foekepot}`. Ze gaan niet weg voordat ze wat geld of wat snoepgoed hebben gekregen. Het liedje gaat als volgt:

```
\startsmaller
\switchnaarkorps[klein]
\startregels
```

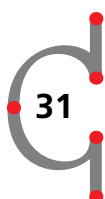
```
Foekepotterij, foekepotterij,
Geef mij een centje dan ga 'k voorbij.
Geef mij een alfje dan blijf ik staan,
'k Zak nog liever naar m'n arrenmoeder gaan.
Hier woont zo'n rieke man, die zo vulle gèven kan.
Gèf wat, old wat, gèf die arme stumpers wat,
'k Eb zo lange met de foekepot elopen.
'k Eb gien geld om brood te kopen.
Foekepotterij, foekepotterij,
Geef mij een centje dan ga 'k voorbij.
```

```
\stopregels
\stopsmaller
```

Hierbij wordt opgemerkt dat `\startsmaller ... \stopsmaller` ook het begin en het einde aangeven van de fontovergang. De functie van `\startregels` en `\stopregels` in dit voorbeeld spreekt voor zich.

Op 10 november, een dag voor Sint Maarten, trekt de jeugd van Hasselt van deur tot deur om een speciaal liedje te zingen en zichzelf te begeleiden op de *foekapot*. Ze gaan niet weg voordat ze wat geld of wat snoepgoed hebben gekregen. Het liedje gaat als volgt:

```
Foekepotterij, foekepotterij,
Geef mij een centje dan ga'k voorbij.
Geef mij een alfje dan blijf ik staan,
'k Zak nog liever naar m'n arrenmoeder gaan.
Hier woont zo'n rieke man, die zo vulle gèven kan.
Gèf wat, old wat, gèf die arme stumpers wat,
'k Eb zo lange met de foekepot elopen.
'k Eb gien geld om brood te kopen.
Foekepotterij, foekepotterij,
Geef mij een centje dan ga'k voorbij.
```


Indien u een overzicht wilt van de fontfamilie kunt u het volgende commando invoeren:

```
\toonkorps [cmr]
```

[cmr]													
	\tf	\sc	\sl	\it	\bf	\bs	\bi	\tfx	\tfxx	\tfa	\tfb	\tfc	\tfd
\rm	Ag	AG	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag
\ss	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag
\tt	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag

31.3 Fontstijl- en grootte-overgang in commando's

In enkele commando's kan men de letter instellen. Bijvoorbeeld:

```
\stelkopin[hoofdstuk][letter=\tfd]
```

In dit geval wordt de fontgrootte voor het zetten van de hoofdstukken aangegeven met het commando `\tfd`. In plaats van een dergelijk commando kunnen ook de volgende opties van het actuele font worden ingegeven:

```
normaal vet schuin vetschuin type mediaeval
klein kleinvet kleinschuin kleinvetschuin kleintype
kapitaal kap
```

31.4 Locale fontstijl- en fontgrootte-overgang

In de tekst kunt u de stijl veranderen in roman, sans serif en teletype met `\rm`, `\ss` en `\tt`. De lettertypen italic en boldface worden veranderd met `\sl` en `\bf`. De grootte kan

variëren van 4pt tot 12pt en wordt veranderd met `\switchnaarkorps`.

Het actuele font wordt steeds aangeduid met `\tf`. Indien u naar een grotere letter wilt overgaan, kunt u `\tfa`, `\tfb`, `\tfc` en `\tfd` typen. In aanvulling op a, b, c en d mag u ook `\sl`, `\it` en `\bf` gebruiken.

```
{\tfc Muntslag}
```

In de periode van `{\tt 1404}` tot `{\tt 1585}` had Hasselt een eigen muntatelier en mocht het zelf munten slaan. Dit recht werd door andere steden aangevochten, maar de `{\switchnaarkorps[7pt] bisschop van Utrecht}` ging niet in op deze `{\slb protesten}`.

de accolades geven het begin en eind van de fontovergangen aan.

Muntslag

In de periode van 1404 tot 1585 had Hasselt een eigen muntatelier en mocht het zelf munten slaan. Dit recht werd door andere steden aangevochten, maar de bisschop van Utrecht ging niet in op deze *protesten*.

31.5 Herdefiniëren fontgrootte

Voor speciale toepassingen kunt u de fontgrootte herdefiniëren.

```
\definieerkorps[...1...][.2.][...=...]
```

Een definitie kan er als volgt uitzien:

```
\definieerkorps[10pt][rm][tfe=lbr at 36pt]
{\tfe Hasselt!}
```

Vervolgens produceert `\tfe` de 36pt grote letters: ασσελτη

31.6 Klein kapitaal

Afkortingen als PDF (Portable Document Format) worden gezet in pseudo klein kapitaal. Een klein kapitaal is iets kleiner dan kapitaal van het actuele font. Pseudo klein kapitaal worden als volgt gemaakt:

```
\kap{}
```

Als u PDF club, `\kap{PDF club}` en `\sc PDF club` vergelijkt:

PDF club en PDF CLUB en PDF CLUB

dan ziet u de verschillen. Het commando `\sc` toont een 'echte' klein kapitaal. De reden

voor het gebruik van pseudo klein kapitaal heeft te maken met persoonlijke voorkeuren.

31.7 Benadrukken

Om consistent tekstfragmenten te kunnen benadrukken bestaat het commando:

```
\em
```

Benadrukte woorden worden schuin gezet.

```
Als u door Hasselt loopt, moet u uitkijken voor {\em
Amsterdammers}. Een {\em Amsterdammer} is {\bf \em geen}
inwoner van Amsterdam maar een kleine stenen pilaar die
wordt gebruikt om trottoir en straat te scheiden. Wandelaars
zouden door die {\em Amsterdammers} beschermd moeten
worden, maar heel vaak verwonden zij zich omdat ze over de
paaltjes struikelen.
```

31

Dit wordt: Als u door Hasselt loopt, moet u uitkijken voor *Amsterdammers*. Een *Amsterdammer* is ***geen*** inwoner van Amsterdam maar een kleine stenen pilaar die wordt gebruikt om trottoir en straat te scheiden. Wandelaars zouden door die *Amsterdammers* beschermd moeten worden, maar heel vaak verwonden zij zich omdat ze over de paaltjes struikelen.

Een benadrukt woord binnen een benadrukte zin wordt weer normaal gedrukt en vet benadrukken zou er als volgt uit moeten zien.

31.8 Typeletters / verbatim

Indien tekst in een typeletter moet worden weergegeven, gebruikt u:

```
\starttypen ... \stoptypen
```

In een tekst typt u:

```
\type{...}
```

De accolades omsluiten de tekst die in een typeletter moet worden weergegeven. Een waarschuwing is op zijn plaats. Bij het werken met `\type` moeten regelovergangen extra worden gecontroleerd, omdat het afbreekmechanisme niet werkt.

U kunt met betrekking tot typen het een en ander instellen met:

```
\stetypenin[...][...,...=,...]
```

```
\stetypein[...=...]
```

32 | Samengestelde karakters

32.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 heeft u gezien dat u voor speciale karakters meer dan een karakter moet intypen. Dit geldt voor # \$ % & _ { en }. Karakters met accenten moeten worden samengesteld om uiteindelijk het juiste karakter te krijgen.

Ook in de mathematische mode bestaan geaccentueerde karakters. Het valt buiten het bestek van deze handleiding om daar op in te gaan. Zie voor dit onderwerp het T_EXBook van Donald E. Knuth.

32.2 Geaccentueerde karakters

Geaccentueerde letters moeten in CONTEX worden samengesteld. Tabel 32.1 toont hoe dit gebeurt. Het karakter *u* is hier slechts een voorbeeld.

U typt	U krijgt	U typt	U krijgt
<code>\' {u}</code>	ù	<code>\u {u}</code>	ů
<code>\' {u}</code>	ú	<code>\v {u}</code>	ǔ
<code>\^ {u}</code>	û	<code>\H {u}</code>	ű
<code>\" {u}</code>	ü	<code>\t {uu}</code>	ūu
<code>\~ {u}</code>	ũ	<code>\c {u}</code>	ȳ
<code>\= {u}</code>	ū	<code>\d {u}</code>	ḁ
<code>\. {u}</code>	ů	<code>\b {u}</code>	ḡ

Tabel 32.1 Geaccentueerde karakters.

Omdat *ì* of *ĵ* ongewenst is voor een geaccentueerde *i* en *j* worden deze letters als volgt samengesteld:

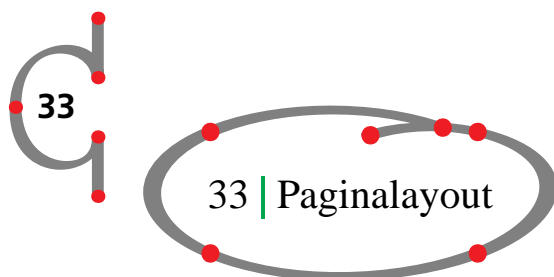
```
\{"\i} i
\^{\j} j
```

32.3 Buitenlandse karakters

De wijze van samenstellen van enkele buitenlandse karakters wordt in tabel 32.2 getoond.

U typt	U krijgt	U typt	U krijgt
\oe	œ	\O	Ø
\OE	Œ	\l	ł
\ae	æ	\L	Ł
\AE	Æ	\SS	ß
\aa	å	? `	ı
\AA	Å	! `	ı
\o	ø		

Tabel 32.2 Buitenlandse karakters.

De paginalayout van dit document is gedefinieerd met:

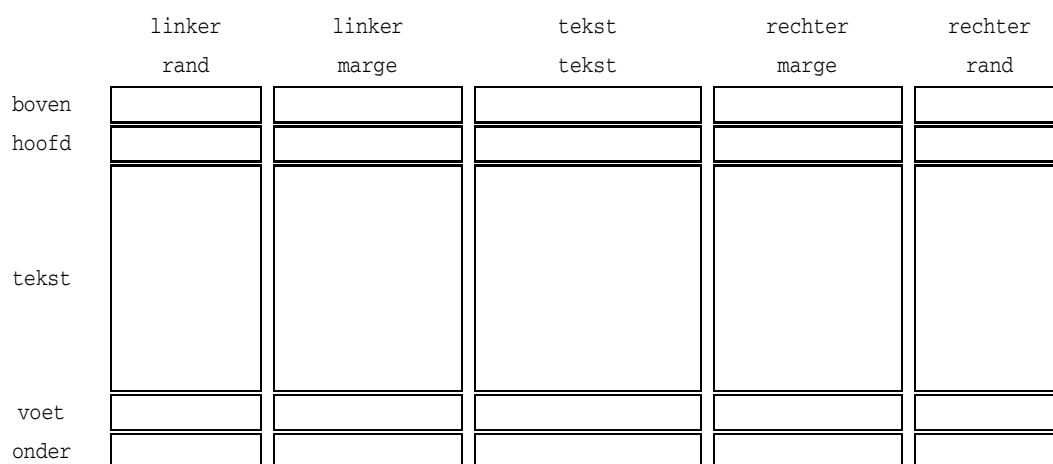
```
\stelloayoutin[...=...]
```

U dient bekend te zijn met de parameters waarmee de paginalayout kan worden ingesteld. Een pagina is ingedeeld in vlakken die worden aangeduid met tekst, marge, hoofd, voet enz.

De verschillende vlakken worden in figuur 33.1 schematisch weergegeven.

De paginalayout kan worden opgeroepen met `\toonkader`. Na verwerking wordt de layout met kaders weergegeven. Het commando `\tooninstellingen` geeft de instelwaarden weer. Een combinatie van beide commando is `\toonlayout`.

De waarde van de layout parameters zijn beschikbaar als commando's (zie tabel 33.2). Dit maakt het mogelijk nauwkeurig te werken bij het definiëren van afmetingen van bijvoor-

Figuur 33.1 De vlakverdeling van een pagina.

Commando	Betekenis
<code>\zetbreedte</code>	breedte van zetgebied
<code>\zethoogte</code>	hoogte van het zetgebied
<code>\tekstbreedte</code>	breedte van tekst vlak
<code>\teksthoogte</code>	hoogte van tekst vlak

Tabel 33.1 Een aantal parameters die als commando beschikbaar zijn.

beeld kolommen, figuren en tabellen. Een aantal van deze waarden wordt in tabel 33.1 toegelicht.

Indien u een breedte van een kolom of een figuur wilt definiëren is het verstandig om deze te relateren aan de `\zetbreedte` of `\zethoogte`. Bij verandering van deze waarden worden de breedte of hoogte van de kolom of figuur proportioneel meeveranderd.

```

\plaatsfiguur
[hier]
[fig:trapgevel]
{Een trapgevel.}
{\externfiguur[hass19g][type=eps,breedte=.6\zetbreedte]}
    
```

Na verwerking wordt figuur 33.2 geplaatst.

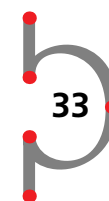
De overige afstanden en maten worden in tabel 33.2 getoond.

Het commando `\stellayoutin` wordt gedefinieerd in het instelgebied van de invoerfile, dus voor het `\starttekst`-commando. Dit betekent dat de waarden een globaal karakter hebben en betrekking hebben op het volledige document. Kleine wijzigingen in die layout op lokaal niveau worden gedaan met:

```

\paslayoutaan[21,38][hoogte=+.5cm]
    
```

In dit geval wordt op pagina 21 en 38 de standaardhoogte met 0,5 cm verhoogd.

Figuur 33.2 Een trapgevel.

Voor lokale aanpassingen in de layout kunt u gebruik maken van:

```
\startlokaal ... \stoplokaal
```

33

```
\start
\startlokaal
\stellayoutin[hoogte=+.5cm]
\stoplokaal
```

Hasselt heeft een compleet andere vormgeving dan de meeste andere steden als gevolg van de versterkingen en verdedigingswerken.

```
\stop
```

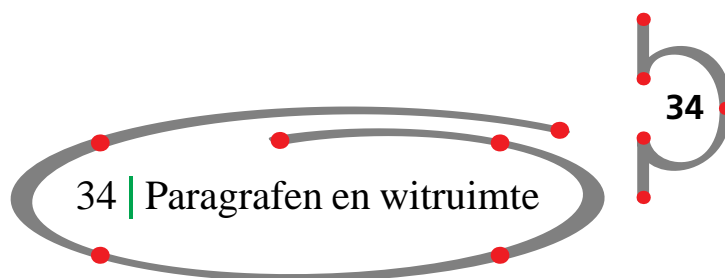
Het wordt afgeraden dergelijke tijdelijke aanpassingen te vaak uit te voeren.

Parameter	Beschikbaar als commando
bovenafstand	\bovenafstand
bovenhoogte	\bovenhoogte
hoofdafstand	\hoofdafstand
hoofdhoogte	\hoofdhoogte
kopniveau	\kopniveau
kopwit	\kopwit
rugwit	\rugwit
margeafstand	\margeafstand
margebreedte	\margebreedte
linkermargebreedte	\linkermargebreedte

Tabel 33.2a Parameters voor pagina layout.

Parameter	Beschikbaar als commando
rechtermargebreedte	<code>\rechtermargebreedte</code>
randafstand	<code>\randafstand</code>
randbreedte	<code>\randbreedte</code>
linkerrandbreedte	<code>\linkerrandbreedte</code>
rechterrandbreedte	<code>\rechterrandbreedte</code>
papierbreedte	<code>\papierbreedte</code>
papierhoogte	<code>\papierhoogte</code>
zetbreedte	<code>\zetbreedte</code>
zethoogte	<code>\zethoogte</code>
tekstbreedte	<code>\tekstbreedte</code>
teksthoogte	<code>\teksthoogte</code>
voetafstand	<code>\voetafstand</code>
voethoogte	<code>\voethoogte</code>
onderhoogte	<code>\onderhoogte</code>
onderafstand	<code>\onderafstand</code>

Tabel 33.2b Parameters voor pagina layout.

34.1 Inleiding

In `TEX` en `CONTEXT` is de belangrijkste eenheid van tekst een paragraaf. Een nieuwe paragraaf wordt gestart met:

- ▣ een lege regel
- ▣ het `TEX`-commando `\par`

In de ASCII invoerfile worden lege regels gebruikt als paragraafscheiders. Dit heeft als voordeel dat er een goed leesbare tekst ontstaat, waarin fouten makkelijk kunnen worden opgespoord.

Bij het gebruiken van commando's waarin paragrafen expliciet moeten worden afgesloten, moet `\par` worden gebruikt.

Tijdens een van de oorlogen die rond Hasselt werden uitgevochten werd Hasselt belegerd. Na enige tijd ontstond er een voedselprobleem en brak er een hongersnood uit in de

stad. Alles wat eetbaar was werd opgegeten. Op één koe na. Deze koe werd in leven gelaten en zelfs zeer goed verzorgd. \par

Eén keer per dag werd de koe over de verdedigingswerken van Hasselt geleid en de bewoners zorgden ervoor dat de belegeraars de koe goed konden zien. Zo leek het dat er genoeg voedsel in de stad was en dat de belegering nog lang kon duren. De belegeraars werden hierdoor zo ontmoedigd dat ze het beleg opbraken. \par

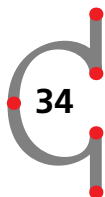
In de Hoogstraat in Hasselt staat een huis met een gevelsteen waarop een koe is afgebeeld. Deze steen herinnert aan de belegering en de slimheid van de Hasselternaren.

Deze tekst kan ook zonder \pars worden ingevoerd als er met lege regels worden gewerkt.

Tijdens een van de oorlogen die rond Hasselt werden uitgevochten werd Hasselt belegerd. Na enige tijd ontstond er een voedselprobleem en brak er een hongersnood uit in de stad. Alles wat eetbaar was werd opgegeten. Op een koe na. Deze koe werd in leven gelaten en zelfs zeer goed verzorgd.

Een keer per dag werd de koe over de verdedigingswerken van Hasselt geleid en de bewoners zorgden ervoor dat de belegeraars de koe goed konden zien. Zo leek het dat er genoeg voedsel in de stad was en dat de belegering nog lang kon duren. De belegeraars werden hierdoor zo ontmoedigd dat ze de belegering opbraken.

In de Hoogstraat in Hasselt staat een huis met een gevelsteen waarop een koe is afgebeeld. Deze steen herinnert aan de belegering en de slimheid van de Hasselternaren.

34.2 Witruimte tussen paragrafen

De verticale witruimte tussen paragrafen wordt ingesteld met:

```
\stelwitruimtein[...]
```

Dit document wordt geproduceerd met \stelwitruimtein[middel].

Wanneer de witruimte tussen paragrafen is ingesteld, zijn de volgende commando's beschikbaar, hoewel ze zelden hoeven te worden gebruikt:

```
\geenwitruimte
\witruimte
```

Indien paragrafen lijnen bevatten dan verdient witruimte extra aandacht, bijvoorbeeld bij:

```
806rGH Hasselt
```

moet een correctie worden uitgevoerd. Deze correctie kan worden uitgevoerd met:

```
\startregelcorrectie ... \stopregelcorrectie
```

Indien u zou intypen:

```
\startregelcorrectie
\omlijnd{8061GH Hasselt}
\stopregelcorrectie
```

dan krijgt u een beter resultaat.

8061GH Hasselt

Een ander commando dat betrekking heeft op verticale witruimte is:

```
\blanko[.....]
```

Het hakenpaar is optioneel en u kunt tussen haken de hoeveelheid witruimte opgeven. De mogelijke opties zijn veelvoud van: klein, middel en groot en zijn gerelateerd aan de korpsgrootte.

In officiële aanduidingen gaat de naam Hasselt altijd vergezeld van de afkorting Ov. Dit is een afkorting van de provincie Overijssel.

```
\blanko[2*groot]
```

Het grappige is dat er in Nederland geen tweede Hasselt is. De toevoeging is daarom overbodig.

```
\blanko
```

De toevoeging is een overblijfsel uit de tijd dat Nederland en België nog tot hetzelfde koninkrijk behoorden.

```
\blanko[2*groot]
```

Hasselt in België ligt in de provincie Limburg. Zouden de Belgen hun brieven adresseren met Hasselt (Li)?

Het commando `\blanko` zonder haken is de standaard witruimte. Het voorbeeld komt er als volgt uit te zien:

In officiële aanduidingen gaat de naam Hasselt altijd vergezeld van de afkorting Ov. Dit is een afkorting van de provincie Overijssel.

Het grappige is dat er in Nederland geen tweede Hasselt is. De toevoeging is daarom overbodig.

De toevoeging is een overblijfsel uit de tijd dat Nederland en België nog tot hetzelfde

koninkrijk behoorden.

Hasselt in België ligt in de provincie Limburg. Zouden de Belgen hun brieven adresseren met Hasselt (Li)?

De witruimte kan worden ingesteld met:

```
\stelblankoin[...]
```

Verticale witruimte kan worden onderdrukt met het commando-paar:

```
\startopelkaar[.....] ... \stopopelkaar
```

```
\aline Hasselt (Ov) \\ Overijssel \\
\aline Hasselt (Li) \\ Limburg    \\

\startopelkaar
\aline Hasselt (Ov) \\ Nederland  \\
\aline Hasselt (Li) \\ België    \\
\stopopelkaar
```

34

Hasselt (Ov) Overijssel

Hasselt (Li) Limburg

Hasselt (Ov) Nederland

Hasselt (Li) België

De tegenhanger hiervan is:

```
\startvanelkaar ... \stopvanelkaar
```

Een verticale verplaatsing over een bepaalde afstand kan worden afgedwongen met `\omlaag`. De verschuiving wordt tussen de vierkante haken ingesteld.

```
\omlaag[...]
```

34.3 Inspringen

Indien u de eerste regel van een paragraaf wilt laten inspringen, typt u:

```
\inspringen[...]
```

in het instelgebied van de invoerfile. Tussen haken worden de voorkeuren aangegeven. Standaard staat deze voorkeur op *nooit*.

Als inspringen aan staat, zult u expliciet moeten aangeven wanneer een paragraaf *niet* hoeft in te springen. Dit wordt gedaan met:

```
\nietinspringen
```

De afstand waarmee wordt ingesprongen, wordt ingesteld met:

```
\stelinspringenin[...]
```


Instellingen van commando's worden in het instelgebied van de invoerfile geplaatst. De commando's hebben een globaal karakter en zijn van toepassing op het volledige document.

In bijlage D is een compleet overzicht gegeven van alle commando's en de mogelijke parameters en instellingen.

De `stel...in`-commando's hebben allen dezelfde structuur en zien er bijvoorbeeld als volgt uit:

```

\stelalineasin[.1.][.2.][...,...=,...]

.1.      naam
.2.      getal elk
letter   normaal vet schuin vetschuin type kap klein... commando
breedte  maat
hoogte   maat
uitlijnen links rechts midden breedte
tolerantie zeerstreng streng soepel zeersoepel
afstand  maat
voor     commando
na       commando
binnen  commando
commando commando
lijn     aan uit

```

Een instellingscommando bestaat uit een min of meer logische naam en een aantal vierkante haken. De vierkante haken kunnen optioneel zijn. In dat geval zijn de [] in de commandodefinitie schuin gedrukt [].

```
\steleencommandoin[.1.][.2.][...,...=,...]
```

De komma's geven aan dat er een lijst van parameters kan worden ingegeven. De lijst met opties die bij de definitie is opgenomen begint met .1. en .2.. Deze geven de mogelijke opties aan die in het eerste en tweede paar haken kunnen worden opgenomen. Vervolgens worden parameters en hun mogelijke waarden in het derde paar haken geplaatst.

De standaardopties en -waarden zijn in de definitie onderstreept. Bovendien zijn enkele waarden schuin gedrukt: *sectie*, *naam*, *maat*, *getal*, *commando* en *tekst*. Deze waarden kunt u zelf invoeren.

36

<i>sectie</i>	verwacht een sectienaam, zoals hoofdstuk, paragraaf enz.
<i>naam</i>	verwacht een logische naam
<i>maat</i>	verwacht een getal met eenheid in cm pt em ex sp in
<i>getal</i>	verwacht een getal
<i>commando</i>	verwacht een commando, omgeven door { }
<i>tekst</i>	verwacht tekst

36 | Definiëren van commando's / macro's

CONTEX is een set macro's gebaseerd op TEX. TEX is zowel een typografisch systeem als een programmeertaal. Dit betekent dat u ook zelf programma's cq. macro's kunt schrijven

indien u een dergelijke flexibiliteit nodig heeft.

Een nieuw commando wordt gedefinieerd met:

```
\definieer[.1.]\commando{.2.}
```

Het een en ander wordt gedemonstreerd door middel van een voorbeeld.

U heeft een rijk geïllustreerd document en u wordt er moe van om steeds bij iedere figuur het volgende in te typen:

```
\plaatsfiguur
[hier,forceer]
[fig:logische naam]
{Bijschrift.}
{\externfiguur[filenaam][type=eps,breedte=5cm]}
```

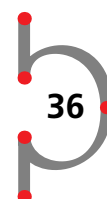
U kunt een eigen commando maken waarin een aantal variabelen worden opgenomen, zoals:

- logische naam
- bijschrift
- filenaam

De commandodefinitie zou er als volgt uit kunnen zien:

```
\definieer[3]\plaatsmijnfiguur%
{\plaatsfiguur
[hier,forceer]
[fig:#1]
[#2]
{\externfiguur[#3][type=eps,breedte=5cm]}}

\plaatsmijnfiguur
{leeuw}
{De Nederlandse leeuw houdt de wacht.}
{hass13g}
```


Het tussen haakjes geplaatste [3] geeft aan dat het commando drie variabelen verwacht: #1, #2 en #3. In de commando-aanroep van \plaatsmijnfiguur staan de variabelen tussen accolades. Het resultaat kan er als volgt uitzien:

Op deze manier kunnen zeer geavanceerde commando's worden gedefinieerd, maar dat wordt aan uw eigen inventiviteit overgelaten.

In aanvulling op het definiëren van commando's kunt u ook zelf \start ... \stop paren definiëren.

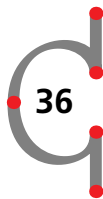

Figuur 36.1 De Nederlandse leeuw houdt de wacht.

```
\definieerstartstop[...][...=...]
```

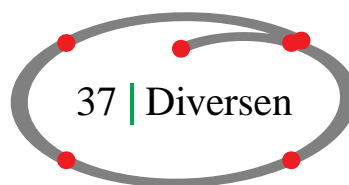
Bijvoorbeeld:

```
\definieerstartstop
[stars]
[commandos={\inlinker{\hbox to \linkermargebreedte
{\leaders\hbox{$\star$}\hfill}}},
voor=\blanko,
na=\blanko]
\startstars {\em Hasselter Juffers} zijn een soort zoete
koekjes en hun naam berust niet op toeval. Op 21 juli 1233
werd het Zwartewaterklooster opgericht. Het klooster was
bedoeld voor ongetrouwde meisjes en vrouwen van stand. Deze
meisjes en vrouwen werden {\em juffers} genoemd. \stopstars
```


Dit resulteert in:

Hasselter Juffers zijn een soort zoete koekjes en hun naam berust niet op toeval. Op 21 juli 1233 werd het Zwartewaterklooster opgericht. Het klooster was bedoeld voor ongetrouwde meisjes en vrouwen van stand. Deze meisjes en vrouwen werden *juffers* genoemd.

37.1 Zwevende blokken / Floating blocks

Een blok is in CONTEX een tekstelement, zoals een tabel of een figuur die op een speciale manier wordt afgehandeld. U heeft al het gebruik van `\plaatsfiguur` en `\plaatstabel` gezien. Beide zijn voorbeelden van floating blocks of zwevende blokken. Het floatmechanisme is beschreven in hoofdstuk 10 en 11.

Dergelijke blokken kunnen worden gedefinieerd met:

```
\defineerplaatsblok[.1.][.2.]
```

Tussen de vierkante haken wordt de naam in enkel- en meervoud vermeld. Bijvoorbeeld:

```
\defineerplaatsblok[intermezzo][intermezzos]
```

Na deze definitie zijn de volgende commando's beschikbaar:

```
\plaatsintermezzo[[]]{}{}
\startintermezzotekst ... \stopintermezzotekst
\plaatslijstmetintermezzos
\volledigelijstmetintermezzos
```

Het nieuw gedefinieerde (zwevende) blok kan worden ingesteld door middel van:

```
\stelplaatsblokin[...][...=...]
```


De layout van dergelijke blokken wordt ingesteld met:

```
\stelplaatsblokkenin[...=...]
```

De nummering en de labels worden ingesteld met:

```
\stelblokkopjesin[...=...]
```

Deze commando's worden meestal in het instelgebied van de invoerfile geplaatst en zijn geldig voor alle floating blocks in het document.

```
\stelplaatsblokkenin[plaats=midden]
\stelblokkopjesin[plaats=onder,kopletter=vetschuin]
```

```
\plaatsintermezzo{Een intermezzo.}
\startkadertekst
```

Aan het begin van deze eeuw liep er een tramlijn van Zwolle naar Blokzijl via Hasselt. Andere vormen van transport werden belangrijker en net voor de Tweede Wereldoorlog werd de lijn opgeheven. Tegenwoordig zou zo'n tramlijn best rendabel kunnen draaien.

```
\stopkadertekst
```

Aan het begin van deze eeuw liep er een tramlijn van Zwolle naar Blokzijl via Hasselt. Andere vormen van transport werden belangrijker en net voor de Tweede Wereldoorlog werd de lijn opgeheven. Tegenwoordig zou zo'n tramlijn best rendabel kunnen draaien.

Intermezzo 37.1 Een intermezzo.

37.2 Tekstblokken

Een ander soort blok is het tekstblok. Een tekstblok is meestal een stuk tekst dat meerdere malen in een document wordt gebruikt (maar dat u maar eenmaal wilt invoeren).

Een tekstblok wordt gedefinieerd met:

```
\definieerblok[...]
```

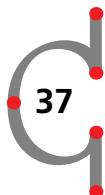
De naam van het tekstblok wordt tussen vierkante haken geplaatst. Het is ook mogelijk een lijst van namen op die plaats in te voeren. De namen worden gescheiden door komma's.

U kunt bijvoorbeeld het volgende blok definiëren:

```
\definieerblok[nederlands]
```

Vervolgens is na deze definitie het volgende commando-paar beschikbaar:

```
\beginvannederlands ... \eindvannederlands
```


Blokken worden gemanipuleerd met:

```
\verbergblokken[...1,...][...2,...]
```

```
\gebruikblokken[...1,...][...2,...]
```

```
\handhaafblokken[...1,...][...2,...]
```

```
\selecteerblokken[...1,...][...2,...][..=..]
```

Hieronder wordt met een voorbeeld de werking van tekstblokken geïllustreerd. Tekstblokken worden voornamelijk gebruikt bij vragen en antwoorden in studieboeken of in meertalige documenten.

```
\definieerblok[nederlands,engels]
\verbergblokken[nederlands,engels]
\beginvanengels[dedemsvaart-e]
Since 1810 the Dedemsvaart caused some prosperity in
Hasselt. All ships went through the canals of Hasselt and the
shops on both sides of the canals prospered.
\eindvanengels
\beginvannederlands[dedemsvaart-n]
Sinds 1810 zorgde de Dedemsvaart voor enige welvaart in
Hasselt. Alle schepen voeren door de grachten en de
winkels aan weerszijden van de gracht floreerden.
\eindvannederlands
\gebruikblokken[engels][dedemsvaart-e]
```


Indien u dergelijke blokken consequent zou gebruiken kunt u een meertalige document maken. Voor dat doel is het dan ook mogelijk tekstblokken in een aparte externe file op te slaan. Dat ziet er als volgt uit:

```
\stelblokin[nederlands][file=bewaar-n]
```

De nederlandse tekstblokken worden bewaard in `bewaar-n.tex` en de tekstfragmenten kunnen met hun logische naam worden aangeroepen. Met `\stelblokin` wordt de weergave ingesteld.

37.3 Tekst bufferen (bewaren voor later gebruik)

Informatie kan tijdelijk worden opgeslagen om later in het document te worden gebruikt. Deze optie wordt het bufferen van teksten genoemd.

```
\startbuffer[...] ... \stopbuffer
```

Bijvoorbeeld:

```
\startbuffer[visite]
Als u wilt weten wat Hasselt u kan bieden, moet u dit stadje
maar eens komen bezoeken.
\stopbuffer
\haalbuffer[visite]
```

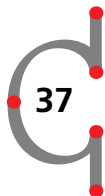
Met `\haalbuffer[visite]` wordt de tekst opgeroepen. De logische naam is optioneel. Met `\typebuffer[visite]` wordt de getypte tekst van de tekstbuffer opgeroepen en geplaatst.

Buffers worden ingesteld met:

```
\stelbufferin[...]=...]
```

37.4 Tekst verbergen

Tekst worden verborgen met:


```
\startverbergen ... \stopverbergen
```

De tekst tussen dit commando-paar wordt niet verwerkt.

37.5 Lijnen

Er zijn vele commando's om lijnen te tekenen. Om een enkele lijn te trekken, typt u:

```
\haarlijn
```

of:

```
\dunnelijn
```

Meerdere lijnen worden opgeroepen met:

```
\dunnelijnen[...=...]
```

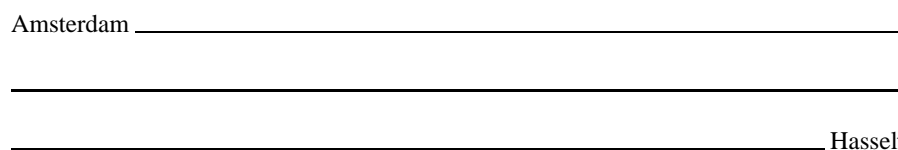
Tekst en lijnen kunnen ook worden gecombineerd.

```
\starttekstlijn[.1.]{.2.} ... \stoptekstlijn
```

Bijvoorbeeld:

— **Hasselt – Amsterdam** —
 Als u een rechte lijn trekt van Hasselt naar Amsterdam moet u een afstand overbruggen van bijna 145 km.

Als u twee rechte lijnen trekt van Hasselt naar Amsterdam dan overbrugt u een afstand van 290 km.

Deze voorbeelden zijn als volgt ingevoerd:

```
\starttekstlijn{Hasselt -- Amsterdam}
Als u een rechte lijn trekt van Hasselt naar Amsterdam moet
u een afstand overbruggen van bijna 145 \Kilo \Meter.
\stoptekstlijn
Als u twee rechte lijnen trekt van Hasselt naar Amsterdam
dan overbrugt u een afstand van 290 \Kilo \Meter.
Amsterdam \dunnelijnen[n=3] Hasselt
```


Het tekenen van lijnen verdient altijd extra aandacht. De witruimte voor en na de lijnen wil nog weleens anders worden dan in eerste instantie mag worden verwacht.

De afstand tussen lijnen kunt u instellen met:


```
\steldunnelijnenin[...]
```

Er zijn enkele aanvullende commando's:

```
\stelinvullijnenin[...]
```

```
\stelinvolregelsin[...]
```

Deze commando's worden in voorbeelden geïllustreerd:

```
\stelinvullijnenin[breedte=2cm]
\stelinvolregelsin[breedte=3cm]

\invullijnen[n=1]{\bf naam}
\invullijnen[n=3]{\bf adres}

\invulregel{Kunt u het \onderstreep{aantal}
auto's aangeven dat in uw gezin wordt gebruikt?} \par

Streep ieder woord door \doorstrepen{in deze tekst}\punten[18]
```

Dit wordt na verwerken:

naam _____

adres _____

Kunt u het aantal auto's aangeven dat in uw gezin wordt gebruikt? _____

Streep ieder woord door in deze tekst.....

Deze commando's zijn ontwikkeld voor vragenlijsten e.d.

Opgemerkt moet worden dat T_EX tekst die wordt doorgehaald met \doorstreep of \doorstrepen niet afbreekt.

37.6 Super- en subscript in tekst

Het is vrij eenvoudig om ^{superscript} en _{subscript} in de tekst te plaatsen. Hoe dit ^{superscript}_{subscript} wordt genoemd, is niet bekend, maar het ziet er niet uit.

Deze tekst is gemaakt met `\laag{}`, `\hoog{}` en `\laho{}`. De tekst wordt tussen de accolades geplaatst.

37.7 Datum

De systeemdatum kan in uw document worden opgenomen met:

```
\huidigedatum
```

37.8 Positioneren

Voor zeer speciale toepassingen is het soms wenselijk tekst op een pagina te positioneren. Positioneren gebeurt met:

```
\positioneer(.1.,.2.){.3.}
```

De haakjes omsluiten de x , y -coördinaten, de accolades bevatten de tekst die moet worden gepositioneerd.

Het x , y -stelsel wordt ingesteld met:

```
\stelpositionerenin[...=...]
```

Bij het instellen kan gebruik gemaakt worden van schaalfactoren en eenheden. Een voorbeeld licht het commando `\positioneer` verder toe.

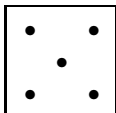
```
\def\dobbelvijf%
{\omlijnd
 [breedte=42pt,hoogte=42pt,offset=0pt]
 {\stelpositionerenin
 [eenheid=pt,factor=12,xoffset=-11pt,yoffset=-8pt]%
 \startpositioneren
 \positioneer(1,1){$\bullet$}%
 \positioneer(1,3){$\bullet$}%
 \positioneer(2,2){$\bullet$}%
 \positioneer(3,1){$\bullet$}%
 \positioneer(3,3){$\bullet$}%
 \stoppositioneren}}
\plaatsfiguur{Dit is vijf.}{\dobbelvijf}
```


Dit toch wel lastige voorbeeld komt er als volgt uit te zien.

37.9 Roteren van tekst, figuren en tabellen

In een aantal gevallen is het noodzakelijk om teksten, figuren of tabellen te roteren. Der-

Figuur 37.1 Dit is vijf.

gelijke objecten worden geroteerd met:

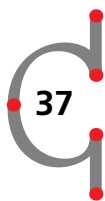
De vierkante haken zijn optioneel en worden gebruikt om de rotatie in te stellen: rotatie=90. De accolades bevatten de tekst of het object dat geroteerd moet worden.

Hasselt heeft haar stadsrechten in 1252 gekregen. Vanaf die tijd bezat Hasselt het `\roteer[rotatie=90]{recht}` om een eigen zegel op officiële documenten te plaatsen. Het zegel toont de Heilige Stephanus die bekend staat als een van de eerste christelijke martelaren en is hij de beschermheilige van `\roteer[rotatie=270]{Hasselt}`. Na de Reformatie werd het zegel opnieuw ontworpen. Bovendien verloor Stephanus zijn 'heiligheid'. Vanaf die dag wordt hij dan ook afgebeeld zonder aureool.

Dit resulteert in een wel erg lelijke tekst:

Hasselt heeft haar stadsrechten in 1252 gekregen. Vanaf die tijd bezat Hasselt het `recht` om een eigen zegel op officiële documenten te plaatsen. Het zegel toont de Heilige Stephanus die bekend staat als een van de eerste christelijke martelaren en is hij de beschermheilige van `Hasselt`. Na de Reformatie werd het zegel opnieuw ontworpen. Bovendien verloor Stephanus zijn 'heiligheid'. Vanaf die dag wordt hij dan ook afgebeeld zonder aureool.

Ook figuren kunt u roteren met:


```
\plaatsfiguur
{De Vispoort is 180 \Degrees\ geroteerd.}
\roteer[rotatie=180]
{\externfiguur[hass15g][type=eps]}
```

U ziet dat roteren een figuur soms erg onduidelijk kan maken.

37.10 Nieuwe regel

Een nieuwe regel kan worden afgedwongen met:

Figuur 37.2 De Vispoort is 180° geroteerd.

```
\crlf
```

De afkorting `\crlf` staat voor carriage return en linefeed.

Wanneer meerdere regels onder elkaar moeten worden geplaatst en moeten worden afgebroken op een door u aangegeven plaats kunt u dat als volgt doen:

```
\startregels ... \stopregels
```

Op een houten paneel in het stadhuis kan men lezen:

```
\startregels
Heimelijcken haet
eigen baet
jongen raet
Door diese drie wilt verstaen
is het Roomsche Rijck vergaen.
\stopregels
```

Dit rijmpje waarschuwt magistraten van Hasselt ervoor dat persoonlijke voordelen en gevoelens de besluitvorming niet mogen beïnvloeden.

Op een houten paneel in het stadhuis kan men lezen:

Heimelijcken haet
eigen baet
jongen raet
Door diese drie wilt verstaen
is het Roomsche Rijck vergaen.

Dit rijmpje waarschuwt magistraten van Hasselt ervoor dat persoonlijke voordelen en gevoelens de besluitvorming niet mogen beïnvloeden.

In enkele commando's worden regelovergangen gegeneerd met `\`. Als u het commando `\inmarge{in de\marge}` intypt wordt de margetekst over twee regels verdeeld.

37.11 Afbrekingen

Bij het schrijven van meertalige teksten dient u er rekening mee te houden dat afbreekmechanismen per taal kunnen verschillen.

Een afbreekmechanisme wordt geactiveerd met:

```
\taal[...]
```

Tussen de vierkante haken typt u het taalgebied in `nl`, `fr`, `en`, `de` en `sp`.

Om over te gaan van de ene taal op de andere kunt u de verkorte schrijfwijze hanteren:

```
\nl \en \de \fr \sp
```

Het voorbeeld hieronder geeft enkele overgangen van talen weer:

```
\en If you want to know more about Hasselt you could probably  
best read {\nl \em Uit de geschiedenis van Hasselt} by  
F. Peereboom.
```

If you want to know more about Hasselt you could probably best read *Uit de geschiedenis van Hasselt* by F. Peereboom.

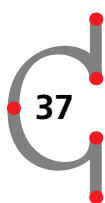
Het afbreekmechanisme van $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ en dus ook van $\text{CON}_{\text{T}}\text{E}_{\text{X}}\text{T}$ is zeer goed. Indien het voorkomt dat $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ een woord verkeerd afbreekt, kunt u zelf een afbreekpatroon definiëren. Dergelijke afbreekpatronen worden in het instelgebied van de invoerfile gedefinieerd met:

```
\hyphenation{ge-schie-de-nis}
```

37.12 Invoer van andere tex -files

Informatie kan in meerdere $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -files worden ondergebracht om vervolgens op de juiste plaats in de invoerfile te worden geladen. Het kan bijvoorbeeld efficiënter zijn om een document op te splitsen in meerdere files, zodat partieel verwerken mogelijk wordt.

Een andere $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -file (met de naam `eenfile.tex`) kan in de invoerfile worden geladen

met:

```
\input eenfile.tex
```

De extensie is optioneel, dus werkt dit ook:

```
\input eenfile
```

Het commando `\input` is een $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -commando.

37.13 Commentaar in de invoerfile

Alle tekst tussen `\starttekst` en `\stoptekst` wordt tijdens de verwerking met CONTEX meegenomen en gezet. Het kan echter zijn dat u tekstfragmenten wel wilt bewaren, maar niet wilt laten verwerken. Ook kan het zijn dat u uw opmaak wilt voorzien van commentaar.

Alle tekst die wordt voorafgegaan door een `%`-teken wordt door CONTEX gezien als commentaar en wordt niet verwerkt.

```
% In grote documenten kunt u de verschillende onderdelen
% onderbrengen in meerdere files.
%
% Bijvoorbeeld:
%
% \input hass01.tex % hoofdstuk 1 over Hasselt
% \input hass02.tex % hoofdstuk 2 over Hasselt
% \input hass03.tex % hoofdstuk 3 over Hasselt
```

Als u de `%` zou weghalen voor de `\input`-commando's dan worden de drie files geladen en op die plek in het document geplaatst. Het commentaar dat de inhoud van de files beschrijft wordt echter niet meegenomen.

Uit oogpunt van efficiency is besloten om bepaalde functionaliteit van CONTEX onder te brengen in modules. Op dit moment zijn de volgende modules beschikbaar:

- ▣ chemie voor het zetten van chemische structuren
- ▣ eenheid voor het gebruik van SI-eenheden
- ▣ pictex voor het tekenen van plaatjes (wordt gebruikt in combinatie met module chemie)

Een module wordt in het instelgebied van de invoerfile geladen door middel van:

```
\gebruikmodule[.....]
```

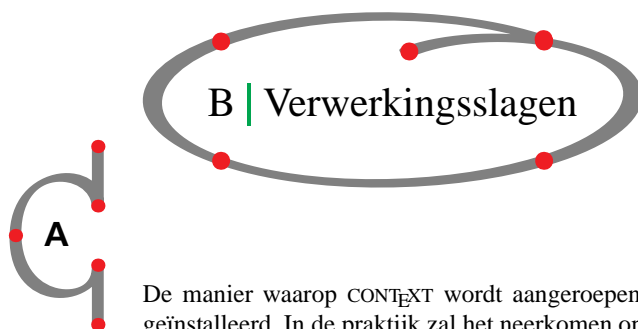

Als `CONTEXT` wordt aangeroepen worden enkele voorgedefinieerde instellingen geladen. Deze instellingen worden gedaan in de file `cont-sys.tex`. Gebruikers kunnen hun eigen instellingen in deze file opnemen. Het is wel de bedoeling dat `CONTEXT` deze file kan vinden in de door u aangemaakte directory structuur. Een voorbeeld van een instelling in deze file is:

```
\gebruikspecials[reset,ps,tr,pdf]
```

Dit commando zorgt ervoor dat de in de DVI file opgenomen specials geschikt zijn voor DVIPS.

Een tweede belangrijke file is `cont-usr`. Deze file wordt gebruikt tijdens het genereren van een zogenaamde format file, bijvoorbeeld `cont-nl.fmt`. In deze file `cont-usr` kan men aangeven welke afbreekpatronen moeten worden geladen en welke taal actief is bij het opstarten. In de praktijk voldoen de standaardinstellingen.

De manier waarop `CONTEXT` wordt aangeroepen hangt af van de wijze waarop `TEX` is geïnstalleerd. In de praktijk zal het neerkomen op iets als:

```
tex &cont-nl mijnfile
```

of verpakt in een jasje:

```
context mijnfile
```

Tijdens het verwerken van de invoerfile schrijft CONTEXT informatie naar de file mijnfile.tui. Deze informatie wordt tijdens de volgende verwerkingsslag gebruikt door het programma TEXUTIL. Informatie over registers en lijsten worden naar de file mijnfile.tuo geschreven. De informatie in deze laatste file wordt door CONTEXT gefilterd en eventueel gebruikt.

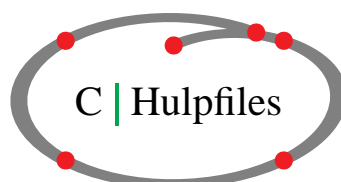
TEXUTIL is beschikbaar als een platform onafhankelijk PERL script. Dit programma wordt aangeroepen met:

```
perl texutil.pl
```

Als we geen opties meegeven krijgen we een lijst te zien. Het verwerken van een tui file doen we met:

```
perl texutil.pl --references mijnfile
```

Vaak zal de systeembeheerder beide verwerkingsslagen in een script of batch file opnemen, zodat de gebruiker ze als één slag kan beschouwen.

CONTEXT produceert gedurende de verschillende verwerkingsslagen een aantal hulpfiles. Indien uw invoerfile mijnfile.tex heet, kunnen de volgende files op uw directory worden aangemaakt.

File	Inhoud	Status
mijnfile.tex	tekst	niet verwijderen
mijnfile.tui	input informatie	kan worden verwijderd
mijnfile.tuo	output informatie	niet verwijderen
mijnfile.tub	block informatie	niet verwijderen
mijnfile.tmp	buffer informatie	kan worden verwijderd
texutil.tuf	figuur informatie	niet verwijderen
mijnfile.dvi	gezette tekst	kan worden verwijderd
mijnfile.ps	printbare tekst	kan worden verwijderd

